

Sygn. akt II AKa 229/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, II Wydział Karny, w składzie:

Przewodnicząca:	SSA Izabela Dercz
Sędziowie:	SA Piotr Feliniak SA Jacek Błaszczyk (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Łukasz Szymczyk

przy udziale J. S., Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2013 r.

sprawy

G. R.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie i wykonanie kary pozbawienia wolności na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 5 sierpnia 2013 r., sygn. akt IV Ko 697/12

na podstawie art. 437 §1 kpk

utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok.

Sygn. akt II AKa 229/13

UZASADNIENIE

G. R. dniu 6 sierpnia 2012r. złożył wniosek do Sądu Okręgowego w Łodzi o zasądzenie na jego rzecz odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w kwocie 458 700 zł z tytułu represji oraz bezprawnego pozbawienia wolności w związku ze skazaniem go wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w Ł. z dnia 12 sierpnia 1982r. w sprawie sygn. akt Sg. W. 72/82, a ponadto z tytułu szykan i represji jakie spotkały go w stanie wojennym za działalność związkową i niepodległościową m.in. w związku z powyższym wyrokiem.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, iż na wymienioną kwotę składa się kwota 120 000 zł. tytułem zadośćuczynienia oraz kwota 338 700 zł tytułem odszkodowania obejmująca: wkład mieszkaniowy w spółdzielni – 33 000 zł, meble,

wyposażenie i urządzenie mieszkania – 60 000 zł, nie wypłacone wynagrodzenie za wnioski racjonalizatorskie – 100 000 zł, utracone wynagrodzenie za pracę - 145 700 zł.

Na rozprawie w dniu 11 stycznia 2013r. pełnomocnik wnioskodawcy rozszerzył wniosek do kwoty 585 182 zł, na którą składają się oprócz kwot zawartych we wniosku kwota 105 676 zł z tytułu utraconych zarobków przez początkowy okres pobytu wnioskodawcy w Kanadzie i zwiększył także do kwoty 165 676 zł dochodzoną kwotę wynagrodzenia za pracę po uwzględnieniu okresu 28 miesięcy i dodatków wynikających ze świadectwa pracy.

Wyrokiem z dnia 5 sierpnia 2013r. Sąd Okręgowy w Łodzi, w sprawie sygn. akt IV Ko 697/12, orzekł:

1. na podstawie art. 552 § 1 i § 4 kpk zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy G. R. kwotę 41 594,28 zł tytułem odszkodowania oraz kwotę 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie i wykonanie kary pozbawienia wolności, z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku;
2. oddała wniosek w pozostałej części;
3. koszty sądowe przejmują na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od tego wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawcy, który na podstawie art. 444 kpk zaskarżył orzeczenie w części oddalającej wniosek o zadośćuczynienie i odszkodowanie odpowiednio - ponad kwotę 100 000,00 zł oraz ponad kwotę 41 594,28 zł, zarzucając temu rozstrzygnięciu:

- mające wpływ na treść orzeczenia rażące naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 2 § 2 kpk, 4 kpk, 7 kpk, 552 kpk w zw. z art. 233 kpc, a przede wszystkim zasady obiektywizmu i swobodnej oceny dowodów, a nadto rażące naruszenie przepisów cywilnego prawa materialnego – art. 361 kc i art. 445 § 1 kc polegające na uznaniu przez sąd I instancji, iż:

1/ kwotą zadośćuczynienia adekwatną do wielkości krzywdy jakiej doznał wnioskodawca na skutek osadzenia go w areszcie i zakładzie karnym a nadto później doznanych przez wnioskodawcę i jego rodzinę od Służby Bezpieczeństwa PRL szyskan jest kwota 100 000, 00 zł, w sytuacji gdy zarówno czasokres trwania izolacji wnioskodawcy, okoliczności związane aresztowaniem i wykonywaniem kary pozbawienia wolności - bardzo zły stan zdrowia wnioskodawcy w chwili zatrzymania, wysoka gorączka, celowe nie udzielenie wnioskodawcy pomocy medycznej, uniemożliwienie kontaktu z rodziną, celowe częste przemieszczanie i osadzanie w przeludnionych celach poniżej wszelkich standardów sanitarnych i wspólnie ze sprawcami groźnych przestępstw kryminalnych, celowe narażanie wnioskodawcy na szykany ze strony współosadzonych - uzasadniają wymiar zadośćuczynienia w wysokości wskazanej przez wnioskodawcę, zwłaszcza, że sąd meriti praktycznie nie uzasadnił dlaczego przyjął taką jak zawarta w wyroku kwotę zadośćuczynienia, a obniżył ją zaledwie o 1/6 część w stosunku do niewygórowanego żądania wnioskodawcy;

2/ wnioskodawca po opuszczeniu zakładu karnego miał faktyczną możliwość podjęcia zatrudnienia i otrzymywania z tego tytułu wynagrodzenia z uwagi na panującą ówczesnie na rynku pracy sytuację, pomimo, że doświadczenie życiowe i rzeczywista znajomość realiów życia osób, które aresztowano i wobec których orzeczono karę pozbawienia wolności za działalność antypaństwową, istniejących w Polsce czasie stanu wojennego i po zniesieniu stanu wojennego w sposób oczywisty wskazują, iż wnioskodawca nie miał mimo podejmowanych usilnie starań, realnej możliwości znalezienia i podjęcia zatrudnienia, a jeśli nawet znalazł wolne stanowisko pracy, to natychmiastowa interwencja służb specjalnych PRL prowadziła do nienawiązania z nim stosunku pracy, w związku z czym poniesiona przez niego w tym zakresie szkoda pozostaje w bezpośrednim związku z niewątpliwie niesłusznym tymczasowym aresztowaniem oraz wykonaniem wobec G. R. kary pozbawienia wolności i realnie trwała przez okres wskazany we wniosku a nie jedynie przez okres dwunastu miesięcy jak to dowolnie przyjął sąd;

3/ wnioskodawca po wyjeździe wraz z rodziną do Kanady miał możliwość znalezienia zatrudnienia w krótkim okresie czasu, w sytuacji, gdy nie znając języka obcego, pomimo posiadanego wykształcenia, jak również bez doświadczenia zawodowego wymaganego za granicą, wnioskodawca nie miał w rzeczywistości realnych szans nawiązania stosunku pracy, nawet poniżej swoich kwalifikacji, w konsekwencji którego to faktu szkoda wynikająca z pozostawiania

przez wnioskodawcę bez zatrudnienia przez okres pierwszych 18 miesięcy pobytu w Kanadzie była w sposób oczywisty bezpośrednio związana z niewątpliwie niesłusznym tymczasowym aresztowaniem oraz wykonaniem wobec wnioskodawcy kary pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 437 §1 kpk skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez podwyższenie zasądzonej na rzecz wnioskodawcy kwoty zadośćuczynienia oraz odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie oraz wykonanie kary pozbawienia wolności - odpowiednio: z kwoty 100 000,00 zł do kwoty 120 000, 00 zł, czyli o kwotę 20 000, 00 zł oraz z kwoty 41 594,28 zł do kwoty 166.377,12 zł, tj. o kwotę 124 782,84 zł, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie jest zasadna, albowiem przyznane gratyfikacje pieniężne z obu wskazanych w wyroku tytułów prawnych mają swoje pełne umocowanie w dokonanych ustaleniach faktycznych i treści obowiązujących przepisów prawa. Nie można podzielić zarzutów autora skargi etapowej o naruszeniu powołanych w apelacji przepisów prawa cywilnego (materialnego oraz procesowego) w związku z treścią art. 558 kpk.

Sąd Okręgowy przeprowadził prawidłowo postępowanie dowodowe i wskazał kompletny katalog okoliczności faktycznych i prawnych, które były relewantne w zakresie wyprowadzenia wniosku o konieczności zasądzenia od Skarby Państwa na rzecz G. R. zarówno zadośćuczynienia, jak i odszkodowania. W sposób adekwatny do wysokości poniesionej szkody, jak i krzywdy zasądzono w trybie przepisów Rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego (w tym art. 552 § 1 i § 4) kwoty: 41 594,28 zł tytułem odszkodowania oraz 100 000 zł zadośćuczynienia. Sąd a quo zasadniczo uznał zasadność wniosku o przyznanie odszkodowania w części dotyczącej utraconych zarobków w okresie faktycznego pozbawienia wolności. Motywy w tym zakresie są rozbudowane oraz w pełni przekonują i nie zachodzi konieczność ich powtarzania w tym miejscu (uzasadnienie SO – s. 5-8). Straty, jakie zdaniem wnioskodawcy poniósł on, przygotowując się do wyjazdu z Polski do Kanady, nie są jednak szkodą mającą **bezpośredni** (podkreślenie – SA) związek z faktem izolacji, w ramach tymczasowego aresztowania, a następnie odbywania kary pozbawienia wolności. Zostało to przekonująco uzasadnione przez organ procesowy. Sąd meriti podkreślił, że należne było odszkodowanie również za okres po uchyleniu środka zapobiegawczego, gdy to wnioskodawca pozostawał przez przyjęty czasokres na wolności (dwanaście miesięcy), nie pracował i nie otrzymywał wynagrodzenia, a jeszcze nie rozpoczął wykonywania orzeczonej wobec niego bezwzględnej kary pozbawienia wolności. Podzielić jednak należy stanowisko sądu I instancji, że zachodzi brak związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy pozbawieniem wolności wnioskodawcy, a nie podejmowaniem pracy przez niego przez pierwszy wielomiesięczny okres pobytu w Kanadzie.

Wbrew twierdzeniom skarżącego rzetelnie wyliczono należną kwotę odszkodowania, przyjmując najkorzystniejszy dla wnioskodawcy sposób wyliczenia należności od Skarbu Państwa w tym zakresie (uzasadnienie - s. 7-8). Odmienne stanowisko skarżącego w tym zakresie nie przekonuje.

Także przyznana przez Sąd Okręgowy wysokość zadośćuczynienia podlega pełnej akceptacji przez sąd II instancji, gdyż istotnie oparto wyliczenie należnej kwoty na czytelnych kryteriach, zweryfikowanych potwierdzonymi dowodami oraz zasadami wynikającymi z regulacji zawartej w art. 445 § 1 kc (uzasadnienie – s. 8-9). Przyznana kwota jest „odpowiednią” w rozumieniu wyżej powołanego przepisu prawa cywilnego materialnego i stanowisko apelującego w tym względzie nie jest trafne.

W zakresie obu żądań zaprezentowanych w wywiedzionym środku odwoławczym, a dotyczących zarówno odszkodowania, jak i zadośćuczynienia, pełnomocnik starał się dowieść, że wszelkie możliwe straty jakie - zdaniem wnioskodawcy - poniósł on w związku z faktem obu opisanych izolacji winny zostać zrekomensowane z funduszy Skarbu Państwa.

Takiej oceny sąd ad quem nie podziela. Wnioskodawca może praktycznie dowolnie, bez ograniczeń wskazywać zakres swoich subiektywnie ocenianych roszczeń majątkowych, ale podlegają one niezbędnej, prawem przewidzianej merytorycznej weryfikacji. W tym zaś zakresie zaprezentowane zarzuty w środku odwoławczym nie potwierdziły się

i zasądzone kwoty są prawidłowo ustalone, a uwzględnienie żądania większych gratyfikacji, w tym zwłaszcza tytułem odszkodowania, skutkowałoby przyznaniem kwot zawyżonych, tj. po prostu nienależnych. Trafne jest stanowisko sądu a quo, a odnoszące się do kwestii losów mieszkania G. R., czy wskazania jakie jedynie składniki szkody mogą być dochodzone w oparciu o przepisy Rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego. Odnosi się to także do zadośćuczynienia, a w tym osadzenia jego wysokości w rozsądnych granicach, nie wykraczających poza ustawową powołaną już „odpowiedniość”. W żadnym razie nie naruszono przepisów kształtujących zasady ustalania oraz wyrównywania szkody oraz krzywdy i treść wskazanych w apelacji orzeczeń sądowych wyprowadzonych wniosków nie może zmienić.

Kierując się powyższym utrzymano w mocy zaskarżony wyrok.

Zgodnie z treścią art. 554 § 2 in fine kpk m. in. postępowanie odwoławcze, w przedmiotowej kategorii spraw, jest wole od kosztów, czyli de facto ponosi je Skarb Państwa.